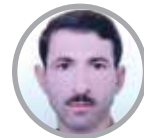

واکسن پنتاوالان را بیشتر بشناسیم

ایمن‌سازی یکی از شناخته شده‌ترین و مؤثرترین روش‌های پیشگیری از بیماری‌های دوران کودکی است. در ۳۰ سال گذشته پس از آغاز برنامه توسعه ایمن‌سازی (EPI)، دستاوردهای مهمی جهت پیشگیری و کنترل بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن و ارتقای سلامت کودکان در کشور حاصل شده است. در حال حاضر همه کودکان کشور علیه بیماری‌های دیفتری، سیاه سرفه، کزاز، فلج اطفال، سرخک، سرخچه، اوریون، سل، هیپاتیت B و هموفیلوس آنفلوانزا نوع B واکسینه می‌شوند. بیماری‌های سرخک، سرخچه مادرزادی، کزاز نوزادی در مرحله حذف قرار دارند، ۱۴ سال است که کشور عاری از بیماری فلج اطفال است و بیماری‌های دیفتری، سیاه سرفه و اوریون کنترل شده اند. میزان حاملان مزمن هیپاتیت B از بیش از ۳ درصد در سال ۱۳۷۰ به کمتر از ۲ درصد کاهش یافته است. کلیدی‌ترین راهبرد برای دستیابی به دستاوردهای مذکور، پوشش بالای ایمن‌سازی جاری کودکان و سایر گروه‌های هدف است که در سطوح شهرستانی و کشوری بالای ۹۵ درصد بوده است. ادغام واکسن پنج‌گانه یا پنتاوالان در برنامه توسعه ایمن‌سازی، سبب ارتقای سلامت کودکان از طریق کاهش میزان بروز پنومونی و مننژیت‌های حاصل از هموفیلوس آنفلوانزا نوع Hib B خواهد شد.

واکسن پنج‌گانه سبب حفاظت کودک علیه ۵ بیماری تهدیدکننده زندگی یعنی دیفتری، سیاه سرفه، کزاز، هیپاتیت B و هموفیلوس آنفلوانزا نوع B می‌شود. این واکسن از ابتدای

علیرضا اکرمی
کارشناس بیماری‌های واگیر معاونت بهداشت دانشکده علوم پزشکی اسفراین

مجتبی تقوایی احمدی
کارشناس بیماری‌های واگیر معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد

آذرماه سال ۱۳۹۳ وارد برنامه روتین واکسیناسیون کشور شد. هر چند دیفتری، کزاز و سیاه سرفه (DTP) و هیپاتیت ب قبلاً جزو برنامه جاری ایمن سازی کودکان بوده‌اند، ولی واکسن هموفیلوس آنفلوانزای نوع B جزء جدید است. واکسن هموفیلوس آنفلوانزا (Hib) از بیماری‌های خطرناک و کشنده‌ای است که به وسیله هموفیلوس آنفلوانزای نوع B حاصل می‌شود، مثل پنومونی، مننژیت، باکتری، تورم اپی‌گلوت، آرتریسپتیک و عفونت چرکی مفصل پیشگیری می‌کند.

توکسوئید دیفتری، باکتری کشته شده سیاه سرفه، آنتی ژن سطحی ویروس هیپاتیت ب و پروتئین کنژوگه با پلی ساکراید کپسول هموفیلوس آنفلوانزای تیپ B است. مقدار تجویز واکسن ۰/۵ میلی لیتر است که به شکل عضلانی تزریق می‌شود. محل نگهداری واکسن پنتاوالان همانند ثلاث در قسمت میانی یخچال و در دمای ۲ تا ۸ درجه سانتی گراد است.

فواید واکسن پنتاوالان

کاهش دفعات تزریق، کاهش عوارض ناشی از واکسن، هزینه اثربخش بودن، افزایش پوشش ایمن سازی، کاهش مصرف سرنگ

مراقبت‌های بعد از تزریق واکسن پنتاوالان

۱. در صورت ایجاد عوارض موضعی (تورم، قرمزی) در طی روز اول، کمپرس سرد و از فردای آن روز کمپرس گرم در محل تزریق انجام دهید.
۲. در صورت ایجاد تب: الف. دو برابر وزن کودک به او قطره استامینوفن بدهید. ب. پاشویه جهت کودک انجام دهید. ج. محیط خانه را خنک نگهدارید.
۳. در صورت ادامه دار شدن تب بیش از ۲ روز یا تشنج به مرکز بهداشت مراجعه کنید.

واکسن هموفیلوس آنفلوانزا فقط از ابتدا به بیماری که توسط باکتری هموفیلوس آنفلوانزای نوع B ایجاد می‌شود، محافظت می‌کند. بدین معنی که بعد از ایمن سازی (دریافت هموفیلوس آنفلوانزا)، کودک ممکن است دچار پنومونی، مننژیت یا آنفلوانزای ناشی از سایر باکتری‌ها یا ویروس‌ها بشود. نوبت اول پنجانگانه در ۲ ماهگی دریافت می‌شود. دومین و سومین نوبت واکسن پنجانگانه به ترتیب در ۴ و ۶ ماهگی دریافت می‌شوند. تزریق واکسن پنتاوالان بعد از ۵ سالگی توصیه نمی‌شود، مگر در گروه‌های پرخطر و تزریق این واکسن به دلیل جزء سیاه‌سرفه از ۷ سالگی به بعد ممنوع است. برای هموفیلوس آنفلوانزا دوز یادآور در برنامه ایمن سازی توصیه نشده است. ولی یادآورهای واکسن سه گانه همانند قبل تجویز خواهند شد.

برخلاف شباهت اسمی این جزء واکسن به بیماری آنفلوانزا، تأثیری بر پیشگیری از آنفلوانزا ندارد و باید بدانیم، این واکسن با واکسن آنفلوانزای فصلی (ویروسی) کاملاً متفاوت است.

ماهیت واکسن پنتاوالان شامل توکسوئید کزاز،